

voldere har tegnet forsikring, finder § 19, stk. 1, ikke anvendelse.

Hvis § 19, stk. 1, som følge af reglerne i § 19, stk. 2, eller § 21 ikke finder anvendelse, kan der ved den indbyrdes fordeling af erstatningsbyrden mellem skadevolderne tages hensyn til foreliggende ansvarsforsikringer. Dette vil i mange tilfælde medføre, at erstatningsansvaret kommer til at påhvile ansvarsforsikringen.

Ved solidarisk ansvar mellem en arbejdsgiver og en arbejdstager gælder reglerne i § 19, stk. 3, og § 23. De nævnte bestemmelser regulerer i modsætning til denne bestemmelse også forholdet mellem de solidariske skadevoldere og skadelidte.

Der findes i lovgivningen særregler om den indbyrdes fordeling af erstatningsansvaret mellem flere solidariske skadevoldere. Som eksempel herpå kan nævnes sølovens § 220, stk. 3. Sådanne særlige regler berøres ikke af dette lovforslag.

#### Til § 26

Efter bestemmelsen skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort.

Ansvaret påhviler den, der i øvrigt efter almindelige erstatningsregler er ansvarlig for den skadevoldende handling.

Bestemmelsen erstatter, sammen med reglerne i lovforslagets kapitel I, § 15, stk. 1-4, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven. Der tilsigtes ikke nogen ændring med hensyn til udmålingen af godtgørelsen.

1. pkt. svarer til erstatningslovudvalgets udkast, der er omtalt i betænkning III, side 130-131. For at erstatte den hidtidige bestemmelse i § 15 i ikrafttrædelsesloven fuldt ud, er udover udtrykkene »fred, ære, og person« dog indsat udtrykket »frihed«.

2. pkt. er indsat for at tydeliggøre, at reglerne i § 18, stk. 1 og stk. 2, om overførelse af erstatnings- og godtgørelseskrav også finder anvendelse ved overførelse af godtgørelse for tort.

Der findes i den øvrige lovgivning særbestemmelser om godtgørelse for ikke-økonomisk skade, se f. eks. retsplejelovens § 641 og § 1018 a, fotografilovens § 18 og ophavsretslovens § 56. Disse regler gælder fortsat.

#### Til § 27

Bestemmelsen fastslår, i hvilket omfang lovens bestemmelser kan fraviges ved aftale. Efter *stk. 1*

er aftaler om fravigelse af reglerne i §§ 1-16, § 24, stk. 2, og § 26, der er indgået inden en skades indtræden, ugyldige, såfremt fravigelsen er til ugunst for den erstatningsberettigede.

*Stk. 2* bestemmer, at aftaler om fravigelse af § 17, stk. 1, § 19, stk. 1 og 3, § 20, § 22, stk. 2, § 23, § 24, stk. 1, og § 25, der er indgået inden en skades indtræden, er ugyldige, såfremt fravigelsen er til ugunst for den erstatningsansvarlige. Reglen i § 25 kan dog fraviges for skader, der forvoldes ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed eller virksomhed, der kan ligestilles hermed.

Erstatningslovudvalget havde alene foreslået, at bestemmelserne i § 17, stk. 1, og § 23 skulle være ufravigelige, se betænkning II side 57-58 (udvalgets lovudkast § 3, stk. 3, § 9, stk. 2, og §§ 10 og 13). Udvalget fremhævede, at eventuelle urimelige aftaler kunne tilsidesættes efter aftalelovens § 36, se betænkning II, side 58.

Som eksempler på aftaler, der efter udvalgets opfattelse burde kunne indgås, var aftaler om, at en konventionalbod eller en garanti for et arbejdes rette udførelse skal betales, uanset om tabet er dækket af en driftstabsforsikring. Der skulle også være mulighed for, at forsikringsselskaberne fortsætter og eventuelt udbygger de eksisterende aftaler om indbyrdes regres. Justitsministeriet er enig i disse synspunkter, og § 27, stk. 2, vil ikke være til hinder for sådanne aftaler. Aftaler om konventionalbod har formentlig kun betydning ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed, og i disse tilfælde finder § 19, stk. 1, ikke anvendelse, jfr. § 19, stk. 2, nr. 2. Indbyrdes regresaftaler mellem forsikringsselskaber berører ikke den erstatningsberettigedes eller den erstatningsansvarliges stilling efter loven, idet de ikke er parter i aftalen, som således ikke omfattes af § 27.

Justitsministeriet finder imidlertid, at der er så tungtvejende hensyn bag en række af lovens bestemmelser, at de bør være ufravigelige i relation til aftaler, der indgås inden en skades indtræden. Både en »kommende« skadelidt og en »kommen« skadevolder vil kunne have vanskeligt ved at overskue konsekvenserne af en sådan forhåndsaf-tale. Når skaden er sket, er situationen ofte en noget anden, idet man i langt større omfang har incitament til og mulighed for at overskue konsekvenserne af en aftale. Urimelige aftaler kan dog eventuelt tilsidesættes efter aftalelovens § 36.

Justitsministeriet har herefter fundet, at reglerne i §§ 1-16 (udmåling af erstatning og godtgørelse ved personskade og forsørgertab), § 24, stk. 2 (lem-pelse ved medvirken) og § 26 (godtgørelse for tort) ikke skal kunne fraviges ved aftale inden en ska-